Lausunto

9.6.2020

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n ja työttömyyskassalain 25 §:n väliaikaisesta muuttamisesta HE 95/2020

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Työttömyyskassojen Yhteisjärjestöltä kirjallista lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö kannattaa esitystä.

Yhteisjärjestö kiinnittää huomiota siihen, että voimaantulosäännösten mukaan lakia sovelletaan 1 päivänä huhtikuuta 2020 ja sen jälkeen maksettujen ansiopäivärahojen rahoitukseen. Ilmaus on epätarkka sen suhteen, tarkoitetaanko, että lakia sovelletaan ansiopäivärahaan, jota maksetaan ajalta 1.4.2020 lukien vai ansiopäivärahaan, jonka työttömyyskassa maksaa 1.4.2020 tai sen jälkeen.

Ansiopäivärahaa haetaan yleensä neljän viikon tai kuukauden jaksoissa jälkikäteen. Tämän jälkeen työttömyyskassa käsittelee hakemuksen ja antaa asiassa päätöksen taikka jatkaa aiemmin annetun päätöksen toimeenpanoa. Etuus maksetaan joitakin päiviä tämän jälkeen. Ansiopäiväraha on pääsääntöisesti haettava kolmen kuukauden kuluessa siitä ajankohdasta, johon etuus kohdistuu. Sen ajan pituus, joka jää etuuden maksamisen ja sen ajankohdan väliin, johon etuus kohdistuu, riippuu työttömyyskassan käsittelyajasta ja siitä, miten nopeasti etuudenhakija tekee hakemuksen työttömyyskassaan.

Jos tarkoitus on, että lakia sovelletaan ansiopäivärahaan, jota maksetaan ajalta 1.4.2020 tai sen jälkeen, voimaantulosäännösten sanamuotoa olisi syytä täsmentää. Muussa tapauksessa tulisi ilmaista selvästi voimaantulosäännöksen perusteluissa, että tarkoitetaan nimenomaan etuuden maksamisajankohtaa, ei sitä ajankohtaa, johon etuus kohdistuu.

Kustannukset

Hallituksen esitys ei sellaisenaan aiheuta työttömyyskassoille lisäkustannuksia. Yhteisjärjestö kiinnittää huomiota siihen, että koronakriisin aiheuttama voimakas, äkillinen ja ennakoimaton työttömyyden kasvu heikentää olennaisesti työttömyyskassojenkin taloutta. Työllisyysrahastosta saadun, työttömyyskassojen tämänhetkiseen arvioon perustuvan, arvion mukaan lomautuksen perusteella myönnettyjä ansiopäivärahoja maksetaan vuonna 2020 arviolta jopa 1 335 000 000 euroa, kun niitä vuonna 2019 maksettiin 155 000 000 euroa. Kasvua olisi siis 860 prosenttia. Lisäksi myös muiden työttömien määrän arvioidaan kasvavan.

Vaikka työttömyyskassojen talous oli hyvällä tolalla vuoden 2019 lopussa, työttömyyden kasvu on ollut huomattavasti suurempaa kuin mihin on osattu varautua. Työttömyyskassojen taloudellista asemaa horjuttaa paitsi etuusmenon kasvu, myös ne toimet, joihin työttömyyskassat ovat joutuneet turvautumaan tuottaakseen mahdollisimman nopeasti päätöksiä. Viimeksi mainitut toimet ovat lisänneet työttömyyskassojen hallintomenoja huomattavasti.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Niina Jussila
toiminnanjohtaja
050 911 8511
niina.jussila@tyj.fi